

Ψεματισμένος

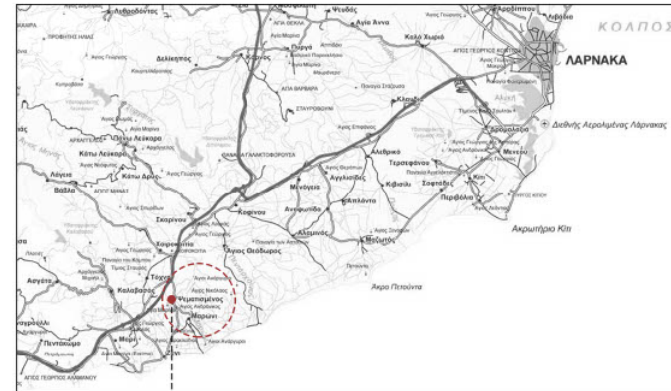
Διαμόρφωση της κατοικίας με βάση
τη μορφολογία του εδάφους

Γενικά στοιχεία

Τοποθεσία

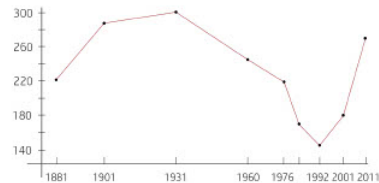
Ο Ψεματισμένος βρίσκεται στα δυτικά της πόλης της Λάρνακας και περίπου ένα χιλιόμετρο νότια του αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας – Λεμεσού πολύ κοντά στο Ζύγι και την Χοιροκοιτία. Βρίσκεται σε πολύ κοντινή απόσταση από την θάλασσα σε υψόμετρο περίπου 100 μέτρων. Ο πυρήνας του χωριού, που είναι κτισμένος στην πλαγιά λόφου, είναι λιθόκτιστος. Λιθόστρωτοι είναι και οι στενοί δρόμοι που ανεβοκατεβαίνουν τον λόφο. Το χωριό θεωρείται πεδινό με βάση το υψόμετρο του. Παρόλα αυτά η μορφολογία του εδάφους είναι έντονη με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν κάποιες χαρακτηριστικές τυπολογίες κατοικιών. Σημαντικά στοιχεία είναι η πρόσβαση τους σε σχέση με το δρόμο και η τοποθέτηση αίθριου για την εκμετάλλευσή του νότιου προσανατολισμού.

Ψεματισμένος

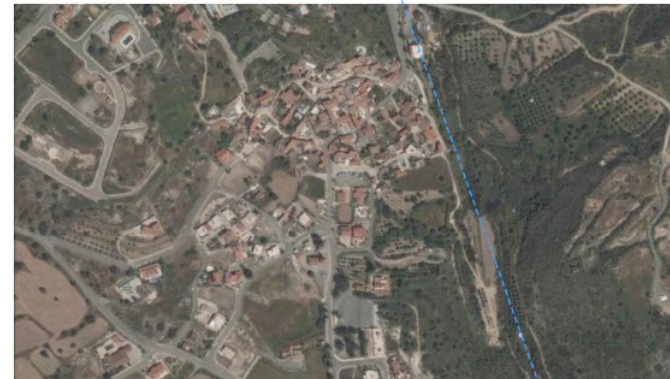
Πληθυσμός

1881 : 223 (119 Α, 104 Γ)
1901 : 288 (154 Α, 134 Γ)
1931 : 301 (133 Α, 168 Γ)
1960 : 246 (114 Α, 132 Γ)
1976 : 219 (101 Α, 118 Γ)
1982 : 169 (83 Α, 86 Γ)
1992 : 146 (69 Α, 77 Γ)
2001 : 179 (78 Α, 101 Γ)
2011 : 271 (130 Α, 141 Γ)
Α: άνδρες Γ: γυναίκες

Κατοικίες

1960 : 76 Κατοικημένα
1982 : 66 Κατοικημένα , 14 Ακατοίκητα
2001 : 65 Κατοικημένα , 141 Ακατοίκητα
2011 : 110 Κατοικημένα , 143 Ακατοίκητα

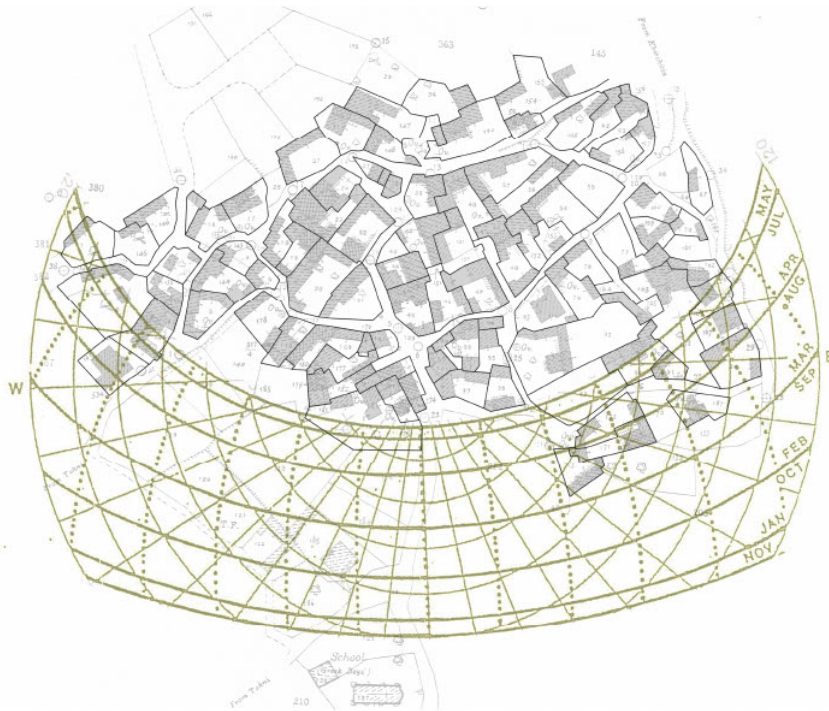
Τοπογραφικό

Οι περισσότερες ιδιοκτησίες είναι μεγάλες έχοντας το μεγαλύτερο ποσοστό σε αίθρια. Αυτό είναι χαρακτηριστικό των πεδινών χωριών αφού είχαν μεγάλες εκτάσεις για να αναπτυχθούν. Παρόλο όμως που είναι ένα πεδινό χωριό λόγω της μορφολογίας του εδάφους έχουμε διώροφα κτίσματα που εμφανίζονται στα σημεία όπου ο λόφος έχει μεγαλύτερη κλίση. Δημιουργούνται διώροφα κτίσματα για να εκμεταλλευτούν την κλίση του εδάφους και για να έχουν πρόσβαση και από τα δύο επίπεδα που εφάπτεται ο δρόμος στο τεμάχιο.

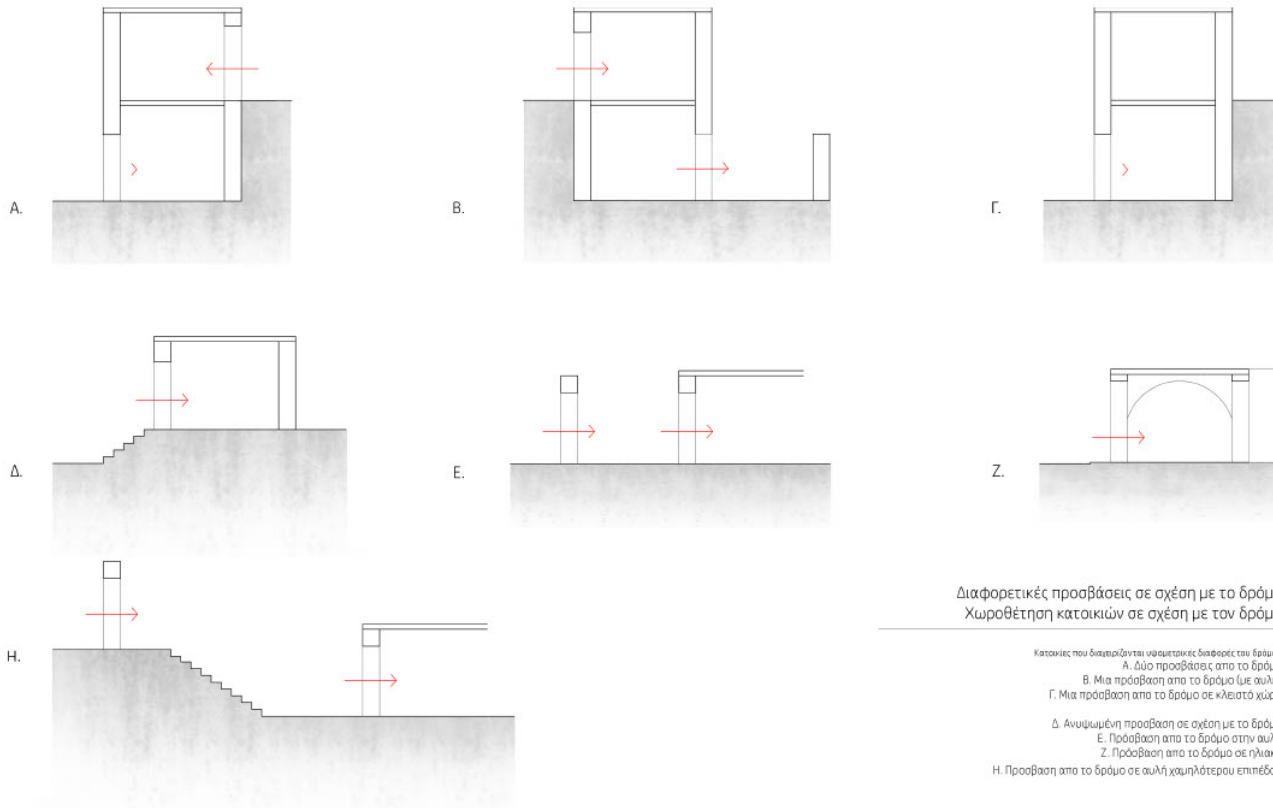
- Όριο ιδιοκτησίας
- Μονόροφα
- Διώροφα

Γενικά χαρακτηριστικά

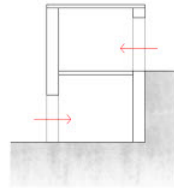
Στο διάγραμμα αριστερά απεικονίζεται ο προσανατολισμός του χωριού και το διάγραμμα κίνησης του ήλιου με βάση την τοποθεσία που βρίσκεται το χωριό. Η πλειονότητα των αιθριων των κατοικιών έχουν νότιο προσανατολισμό. Αυτό σε συνδυασμό με την γεωμορφολογία του χωριού, όπως φαίνεται από την ποιτική τομή του χωριού πιο πάνω, οι κατοικίες έχουν άμεση πρόσβαση σε φυσικό φωτισμό. Τα κύρια κτίσματα της κατοικίας τοποθετούνται στο βόριο τμήμα του τεμαχίου για να εκμεταλλεύονται σε μέγιστο βαθμό το αίθριο.

Τυπολογίες πρόσβασης σε σχέση με τον δρόμο

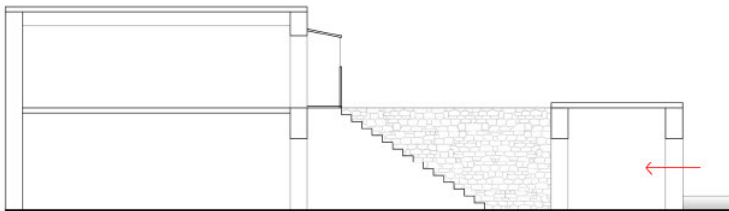
Περιεχόμενα

Γενικά στοιχεία	1
Τοπογραφικό	2
Γενικά χαρακτηριστικά	3
Τυπολογίες πρόσβασης σε σχέση με τον δρόμο	4
Τυπολογία Α	5
Τυπολογία Β	6
Τυπολογία Γ	7
Τυπολογία Δ	8
Τυπολογία Ε	9
Τυπολογία Ζ	10
Τυπολογία Η	11
Συμπεράσματα τυπολογιών	12
Τυπολογίες με βάση το αίθριο	13
Αίθρια μεταξύ δύο πτερύγων κτισμάτων	14
Αίθρια μεταξύ δύο πτερύγων κτισμάτων	15
Περίκλειστο Αίθριο	16
Αίθριο μπροστά σε επαφή με τον δρόμο	17
Αίθριο στο πίσω μέρος του τεμαχίου	18
Συμπεράσματα	19
Βιβλιογραφία	20

Α. Δύο προβάσεις από τον δρόμο, από διαφορετικά υψόμετρα

Γωνιακό τεμάχιο στο οποίο λόγω της γεωμορφολογίας και του ανάγλυφου της περιοχής, τα οποία ακολουθούν τις κλίσεις των δρόμων, η κατοικία έχει προβάσεις από δύο διαφορετικά υψόμετρα. Όπως βλέπουμε στο διάγραμμα της κάτοψης το τεμάχιο εφάπτεται με ένα δρόμο. Στο δεύτερο διάγραμμα και από τις φωτογραφίες φαίνονται οι δύο προβάσεις από διαφορετικά υψόμετρα. Ο σχεδιασμός της κατοικίας και συγκεκριμένα η ανέγερση δεύτερου ορόφου επιτρέπει την διπλή πρόσβαση. Αυτός ο αρχιτεκτονικός χειρισμός επιδρά άμεσα στο δημόσιο - ιδιωτικό της κατοικίας αφού δημιουργείται ένας περίπατος που σε μεταφέρει από την μία είσοδο μέσω του πάνω άγκυ, του γλυακού και μέσω της σκάλας στο κάτω επίπεδο στην άλλη είσοδο και αντίστροφα. Ανάλογα με την πρόσβαση που θα χρησιμοποιείται κάθε φορά οι χώροι θα έχουν διάφορες διαβάθμισης ιδιωτικότητας.

Δρόμος

Πορεία διακίνησης

διόροφο μέρος κατοικίας

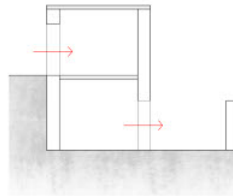

υπαίθριος χώρος (αυλή)

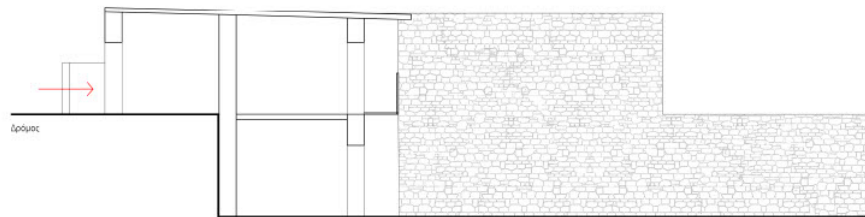
είσοδος στην κατοικία από το χαμηλότερο επίπεδο του δρόμου

Β. Μια πρόσβαση από τον δρόμο, με αυλή

Στο τεμάχιο αυτό η κατοικία είναι διαμορφωμένη έτσι ώστε να προσαρμόζεται στην υψομετρική διαφορά με την είσοδο στο πάνω επίπεδο και μέσα από το σπίτι να γίνεται η πρόσβαση στην αυλή που βρίσκεται στο κάτω επίπεδο. Η πρόσβαση στο κάτω επίπεδο γίνεται από μια ξύλινη εξωτερική σκάλα. Μέσα από την αυλή στο κάτω επίπεδο είναι η πρόσβαση στον κάτω όροφο της κατοικίας. Η αυλή είναι στο επίπεδο του κάτω δρόμου και εφάπτεται σε ένα σημείο με αυτό χωρίς όμως να υπάρχει πρόσβαση. Με αυτή την διαμόρφωση ο κάτω όροφος έχει την μεγαλύτερη ιδιωτικότητα και αμέσως μετά το αίθριο της κατοικίας.

Φορεία διακίνησης

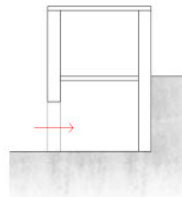
είσοδος κατοικίας από το δρόμο στο πάνω επίπεδο

μετάβαση στο κάτω επίπεδο εντός της κατοικίας

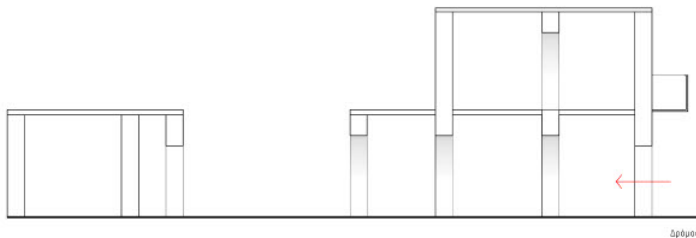
υπαίθριος χώρος (αυλή) στο πίσω μέρος της κατοικίας

diagram_01

Γ. Μια πρόσβαση από τον δρόμο

Η κατοικία στο συγκεκριμένο τεμάχιο έχει πρόσβαση από τον δρόμο σε κλειστό χώρο. Είναι ένα διώροφο κτίσμα με εξώστη στην κύρια της όψη της. Το ανάγλυφο της περιοχής είναι έντονο στο ανηφορικό δρομάκι προς την είσοδο της κατοικίας όπου τοποθετήθηκαν ραμπόσκαλα για την εύκολη πρόσβαση στην είσοδο της κατοικίας. Οι πάνω όροφοι είναι το πιο ιδιωτικό τμήμα της κατοικίας αφού η πρόσβαση σε αυτά γίνεται από εξωτερική σκάλα που είναι στην αυλή.

άρθρος

Πορεία διακίνησης

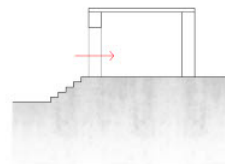
δωμάτιο κατοικίας

υπαίθριος χώρος (αυλή)

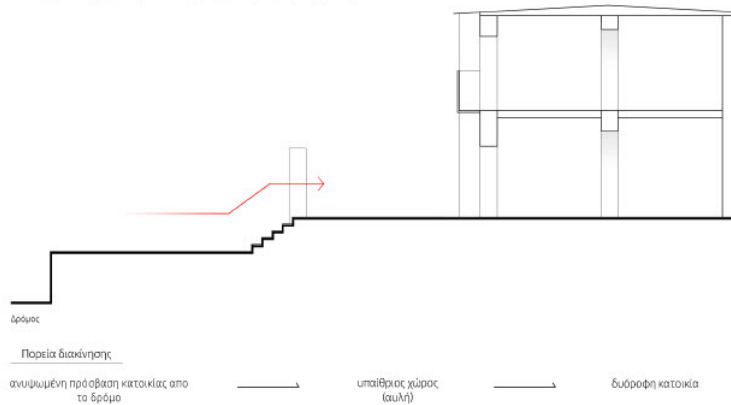

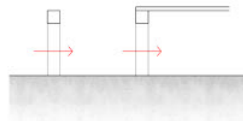
είσοδος στην κατοικία από το δρόμο στον ηλιακό

Δ. Ανυψωμένη πρόσβαση σε σχέση με το δρόμο

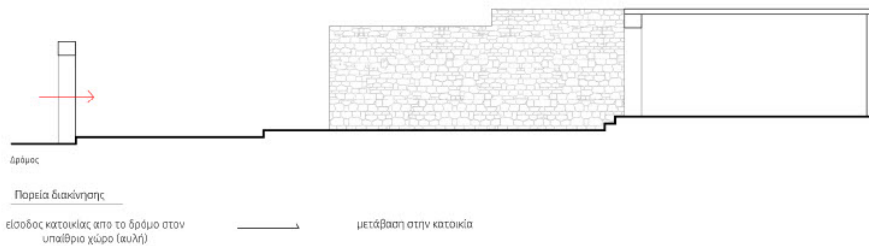
Το κτίσμα βρίσκεται στο πίσω μέρος του τεμαχίου ανυψωμένο σε σχέση με το δρόμο λόγω και της χαρακτηριστικής γεωμορφολογίας της περιοχής. Για την πρόσβαση του από τον δρόμο γίνεται χρήση πέντε σκαλιών που σε οδηγούν στην αυλή στο μπροστά τμήμα του τεμαχίου και έπειτα στην κατοικία. Αυτή ήταν η τυπολογία προσοδίδει στο αϊθριο πιο δημόσιο χαρακτήρα σε σχέση με τις προηγούμενες.

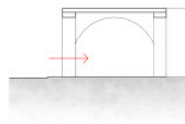

Ε. Πρόσβαση απο το δρόμο στην αυλή

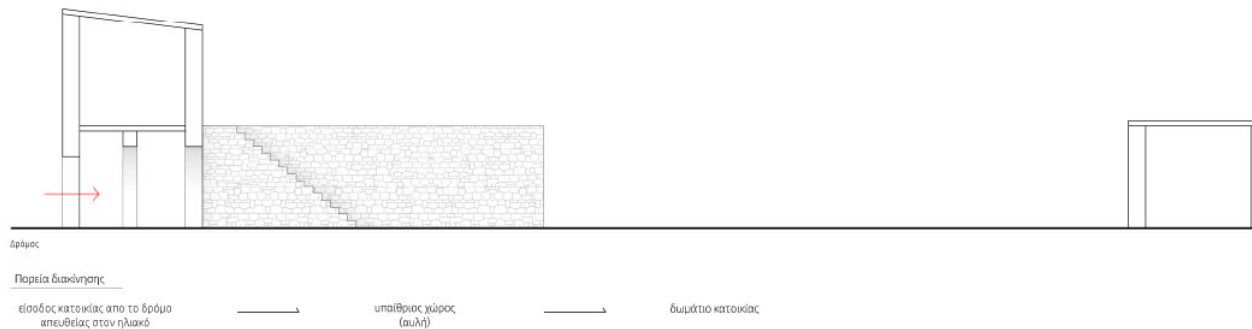
Η πρόσβαση γίνεται από το νότιο τμήμα του τεμαχίου, που εφάπτεται με τον δρόμο, στο αίθριο και μέσα από αυτό οδηγείτε ο χρήστης στο πίσω μέρος του τεμαχίου που χωροθετείται το κτίσμα. Αυτή είναι μια λιγότερο χαρακτηριστική τυπολογία για το χωριό αλλά εξίσου σημαντική αφού φανερώνει κοινωνικές ανάγκες που υπήρχαν παλαιότερα. Λόγω τις μικρής εξώπορτας μπορούμε να καταλάβουμε την ανάγκη για ιδιωτικότητα που είχαν οι οικογένειες εκείνη την περίοδο.

Ζ. Πρόσβαση από το δρόμο σε ηλιακό

Πρόσβαση από τον δρόμο στον ηλιακό και μετά στο αίθριο που σε οδηγεί στον ισόγειο χώρο του κτίσματος που βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του τεμαχίου. Μια ξύλινη εξωτερική σκάλα σε οδηγεί στον πάνω όροφο της κατοικίας. Οι δύο όροφοι ανεγείρονται συχνά σε πολλές κατοικίες του χωριού αφού λόγω των υψομετρικών διαφορών δεν αποκόπτουν την πρόσβαση του ήλιου στο επόμενο κτίσμα και λόγω των έντονων κλίσεων των δρόμων.

τεμ. 140

τεμ. 144

τεμ. 6

τεμ. 37

τεμ. 35

Μέσα από την ανάλυση των τυπολογιών συμπεραίνουμε πως παρόλο που μελετάμε ένα πεδινό χωριό έχουμε ένα μεγάλο ποσοστό κατοικιών οι οποίες για να επιτευχθεί πρόσβαση στο τεμάχιο γίνεται χρήση σκάλας λόγω των υψομετρικών διαφορών σε σχέση με τον δρόμο. Τα περισσότερα εκ των οποίων είναι γωνιακά. Παρ'όλα αυτά η επικρατέστερη κατηγορία είναι αυτή με την πρόσβαση από τον δρόμο στο αίθριο και έπειτα στην κατοικία. Επομένως είναι πολύ σημαντικό να μελετηθεί η χωροθέτηση των κατοικιών σε σχέση με το αίθριο.

Διαφορετικοί τρόποι πρόσβασης στις κατοικίες

- Μια πρόσβαση από το δρόμο σε κλειστό χώρο
- Πρόσβαση από το δρόμο σε αυλή
- Πρόσβαση από το δρόμο στην αυλή
- Δύο προσβάσεις από το δρόμο
- Πρόσβαση από το δρόμο σε ηλιακό
- Ασυμκλήνη πρόσβαση σε σχέση με το δρόμο
- Μια πρόσβαση από το δρόμο (με οπή)

τεμ. 190

τεμ. 98

τεμ. 154

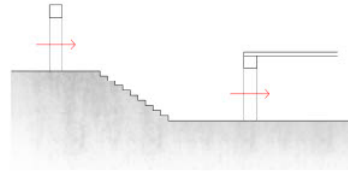
τεμ. 84

τεμ. 187

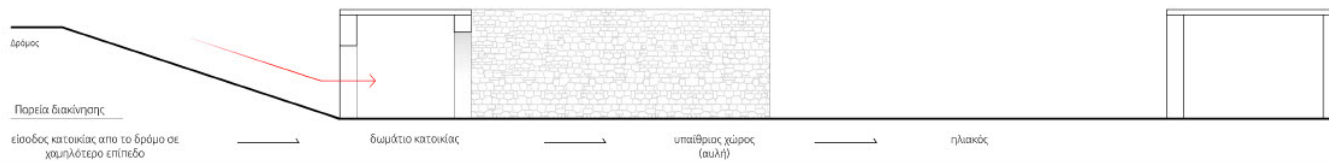

τεμ. 12

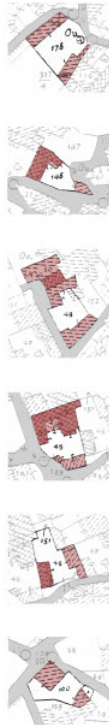
Η. Πρόσβαση από το δρόμο σε αυλή χαμηλότερου επιπέδου

Η πρόσβαση στο τεμάχιο είναι από δρόμο που βρίσκεται σε μεγαλύτερο υψόμετρο από αυτό. Το τεμάχιο βρίσκεται στην νοτιότερη περιοχή του χωριού γι' αυτό και ο δρόμος εφάπτεται με το τεμάχιο με τον συγκεκριμένο τρόπο. Λόγω αυτής της υψομετρικής διαφοράς δημιουργήθηκε ένα χωμάτινο δρομάκι που σε οδηγεί στην είσοδο της κατοικίας όπως φαίνεται στην τομή πιο κάτω. Η κατοικία αναπτύσσεται σε ένα όροφο εξαιρουμένου του δωματίου που εφάπτεται με τον δρόμο που γίνεται διώροφο για να εκμεταλλευτεί την υψομετρική διαφορά.

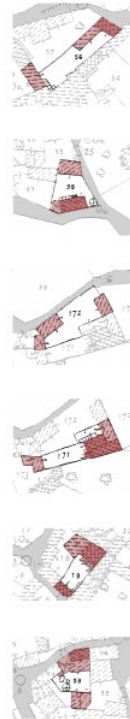

Διαφορετικές διατάξεις κτισμάτων σε σχέση με το αίθριο

Αίθριο μεταξύ δύο πτερυγων
Πρόσβαση στο αίθριο

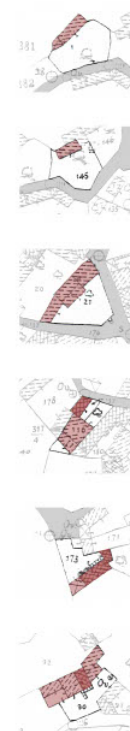
Αίθριο μεταξύ δύο πτερυγων
Πρόσβαση στα κτίσματα

Περίκλειστο αίθριο
με κτίσματα σε Π ή Γ

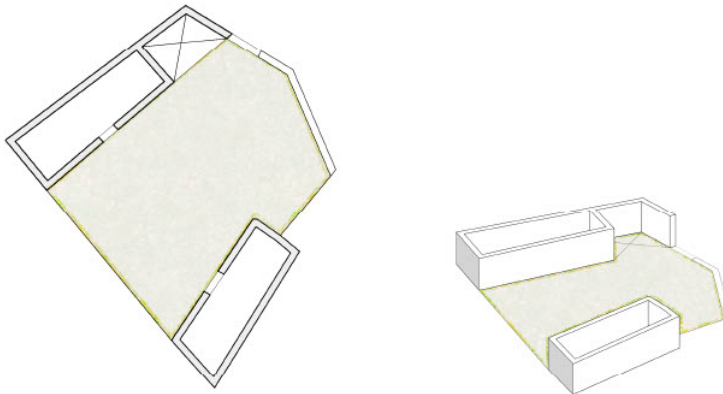

Αίθριο μπροστά
σε επαφή με τον δρόμο

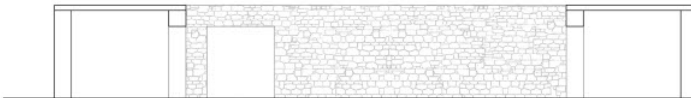
Αίθριο στο πίσω μέρος
του τεμαχίου

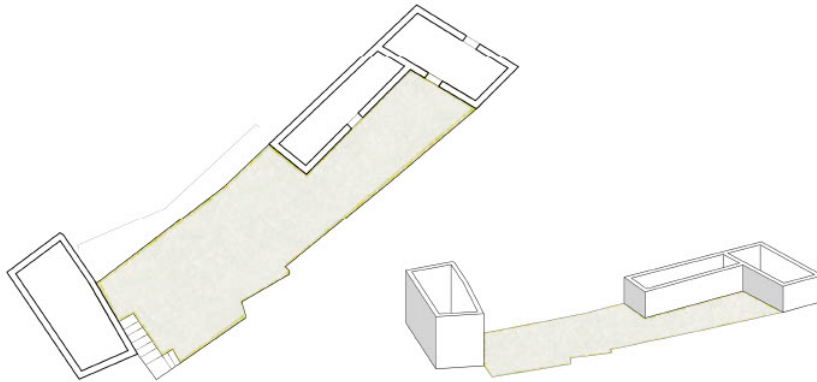

Αίθρια μεταξύ δύο πτερυγών κτισμάτων

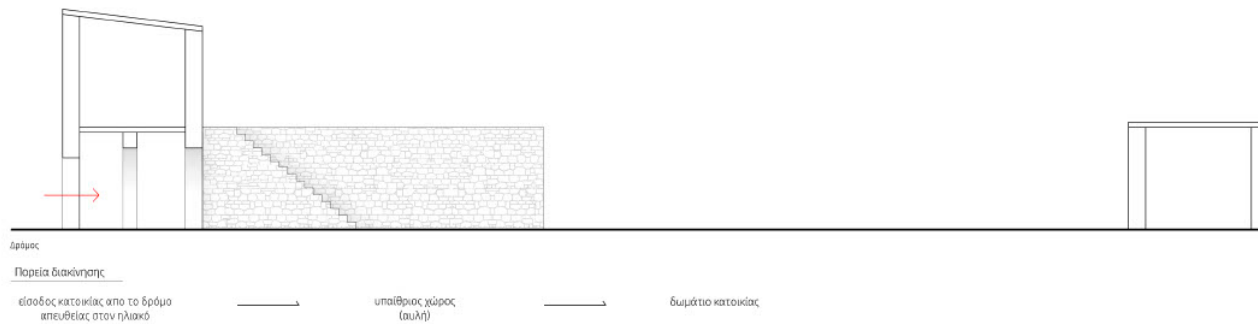
Το αίθριο τοποθετείται ανάμεσα στα δύο μακρυνάρια. Έχει νότιο προσανατολισμό και το σημαντικό τμήμα του σπιτιού έχει άμεση πρόσβαση στον ήλιο. Το δευτερεύων δωμάτιο βρίσκεται στο νότιο τμήμα του τεμαχίου αφού δεν χρειάζεται άμεση πρόσβαση στον ήλιο. Τα δευτερεύων δωμάτια βρίσκονται σε πιο χαμηλό υψόμετρο σε σχέση με τον πρωτεύων όγκο. Έτσι με την είσοδο στο τεμάχιο εντοπίζεται το κύριο δωμάτιο της κατοικίας.

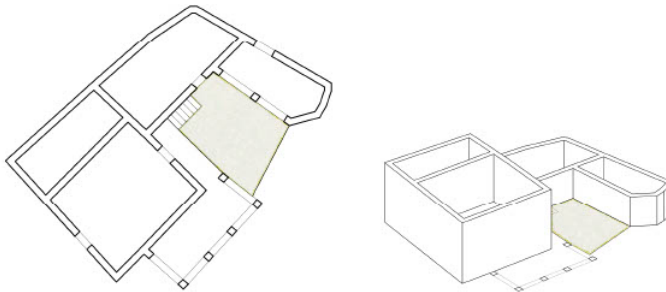

Αίθριο μεταξύ δύο πτερυγών κτισμάτων

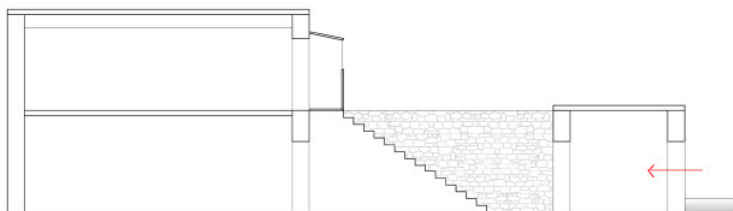
Το αίθριο έχει χαρακτηριστικά νότιο προσανατολισμό και το κτισμένο δεν το αποκόπτει από τον φυσικό ηλιασμό αφού τοποθετείτε ανατολικά και δυτικά του. Το αίθριο της κατοικίας είναι ενδιάμεσος χώρος των λειτουργικών χώρων της κατοικίας. Πέρα από τον επαρκή φωτισμό στους λειτουργικούς χώρους με αυτό τον τρόπο το αίθριο γίνεται πολύ σημαντικός χώρος της κατοικίας αφού μέσα από αυτόν γίνεται η διακίνηση και διάφορες συλλογικές εργασίες του νοικοκυριού.

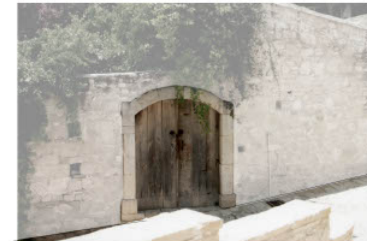

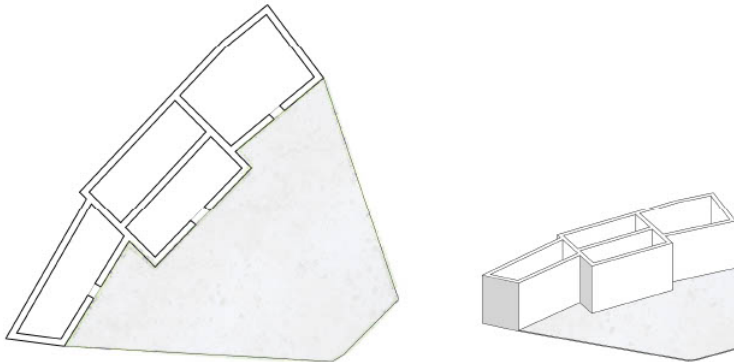
Περίκλειστο Αίθριο σε σχήμα Γ ή Π

Το αίθριο χωροθετείται στην μέση του τεμαχίου περιτριγυρισμένο από το κτίσμα σε σχήμα Π. Ο σχηματισμός αυτός σε συνδυασμό με τον νότιο προσανατολισμό του αίθριου βοηθούν στο να παρέχεται επαρκής φωτισμός σε όλους τους όγκους του κτίσματος. Η τοποθεσία του αίθριου οργανώνει το τεμάχιο αλλά προκύπτει και από τις κλίσεις των δρόμων που εφάπτονται σε αυτό κάνοντας το ένα πολύ σημαντικό χώρο στο όλο κτίσμα. Είναι ο χώρος που εκτονώνονται τα υπόλοιπα δωμάτια.

διόροφο μέρος κατοικίας υπαίθριος χώρος (αυλή) είσοδος στην κατοικία από το χαμηλότερο επίπεδο του δρόμου

Αίθριο Μπροστά σε επαφή με τον δρόμο

Το αίθριο έχει νότιο προσανατολισμό και το κτίσμα είναι στο πίσω μέρος. Η είσοδος πετυχαίνεται από το αίθριο που είναι σε επαφή με τον δρόμο. Η ανύψωση του αίθριου βοηθά στην διατήρηση της ιδιωτικότητας γι' αυτό φαίνεται και το διάτρητο πρώτο διαχωριστικό στην πρώτη εικόνα. Στην συνέχεια υπάρχει δεύτερο πέτρινο τοίχιο.

Πορεία διακίνησης

ανυψωμένη πρόσβαση κατοικίας από το δρόμο

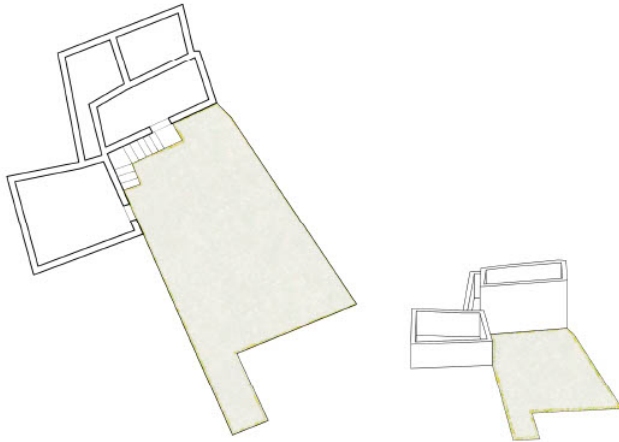

υπαιθρικός χώρος (αυλή)

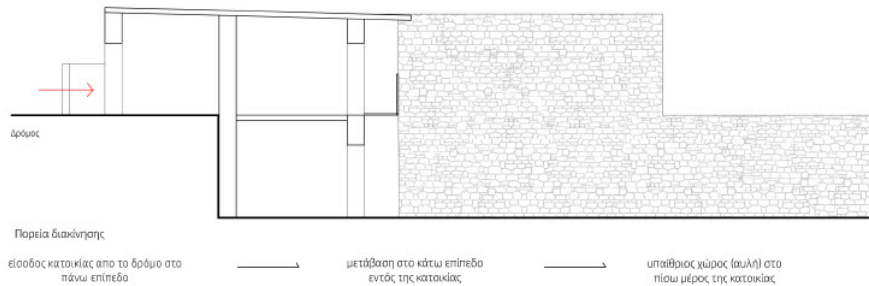
διώροφη κατοικία

Αίθριο στο πίσω μέρος του τεμαχίου

Λόγω της ιδιαιτερότητας του εδάφους ή είσοδος από τον δρόμο γίνεται στο κτισμένο και η αυλή τοποθετείται στο πίσω μέρος του τεμαχίου σε χαμηλότερο από τον δρόμο επίπεδο. Μέσα από αυτό το αρχιτεκτονικό χειρισμό και λόγω του νότιου προσανατολισμού του κτιρίου επιτυγχάνεται ο ηλιασμός στο κάτω όροφο του κτισμάτος.

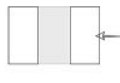
Συμπεράσματα για τις διαφορετικές διατάξεις κτισμάτων σε σχέση με το αίθριο

Αίθριο μεταξύ δύο πτερυγών
Πρόσβαση στο αίθριο

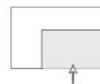
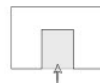
Το αίθριο είναι πιο εξωστρεφές αφού είναι το πρώτο που συναντάς με την είσοδο στην κατοικία. Είναι σημαντικό στοιχείο στον βιοκλιματικό σχεδιασμό αφού στην θέση που βρίσκεται συμβάλει στην παροχή φυσικού φωτισμού στα κτίσματα. Πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος του στο κτίσμα αφού είναι ο χώρος υποδοχής, ενδιάμεσος χώρος των δύο πτερυγών, χώρος διακίνησης και ο χώρος που γίνονται σημαντικές καθημερινές εργασίες του νοικοκυριού.

Αίθριο μεταξύ δύο πτερυγών
Πρόσβαση στα κτίσματα

Το αίθριο είναι πιο εσωστρεφές αφού η είσοδος χωροθετείται στο κτισμένο και μετά τοποθετείται το αίθριο σε διαδοχική σειρά. Είναι σημαντικό στοιχείο στον βιοκλιματικό σχεδιασμό αφού στην θέση που βρίσκεται συμβάλει στην παροχή φυσικού φωτισμού στα κτίσματα. Πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος του στο κτίσμα αφού είναι ενδιάμεσος χώρος των δύο πτερυγών, χώρος διακίνησης για να περάσει από την είσοδο στους κύριους χώρους της κατοικίας και ο χώρος που γίνονται σημαντικές καθημερινές εργασίες του νοικοκυριού.

Περίκλειστο αίθριο
με κτίσματα σε Π ή Γ

Το αίθριο είναι πιο εξωστρεφές αφού είναι το πρώτο που συναντάς με την είσοδο στην κατοικία. Είναι σημαντικό στοιχείο στον βιοκλιματικό σχεδιασμό αφού στην θέση που βρίσκεται συμβάλει στην παροχή φυσικού φωτισμού στα περιμετρικά κτίσματα. Πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος του στο κτίσμα αφού είναι ο χώρος που διαμοιράζει την κίνηση στον χώρο υποδοχής, είναι ο χώρος εκτόνωσης των κτισμάτων και ο χώρος που γίνονται σημαντικές καθημερινές εργασίες του

Αίθριο μπροστά
σε επαφή με τον δρόμο

Το αίθριο είναι το πιο εξωστρεφές από τις κατηγορίες αφού είναι σε άμεση επαφή με τον δρόμο. Είναι το πρώτο που συναντάς με την είσοδο στην κατοικία. Είναι σημαντικό στοιχείο στον βιοκλιματικό σχεδιασμό αφού βρίσκεται στην νότια όψη του κτίσματος και συμβάλει στην παροχή φυσικού φωτισμού στα κτίσματα. Δεν είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος του στο κτίσμα αφού είναι σε επαφή με τον δρόμο χάνοντας την ιδιαιτερότητά του.

Αίθριο στο πίσω μέρος
του τεμαχίου

Το αίθριο είναι το πιο εσωστρεφές από τις κατηγορίες αφού είναι στο πίσω τμήμα της κατοικίας χωρίς να έχει επαφή με τον δρόμο. Είναι σημαντικό στοιχείο στον βιοκλιματικό σχεδιασμό αφού βρίσκεται στην νότια όψη του κτίσματος και συμβάλει στην παροχή φυσικού φωτισμού στα κτίσματα. Είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος του στο κτίσμα αφού λόγω του ότι έχει μεγάλο βαθμό ιδιωτικότητας γίνονται πολλές από τις καθημερινές λειτουργίες της κατοικίας, χρησιμοποιείται ως χώρος ξεκούρασης και σημείο συνάντησης των μελών της.

Βιβλιογραφία

Ιστοσελίδες:

www.vernarch.ac.cy

www.ix-andromeda.com/larnaca/psematismenos.html

[www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/A0D1BA9B94792FFFC22579E50024B6CC/\\$file/10_Psematismenos.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/A0D1BA9B94792FFFC22579E50024B6CC/$file/10_Psematismenos.pdf)

Βιβλία:

Χρυσοχού Ν. (2014). Κυπριακή παραδοσιακή αρχιτεκτονική. εκδόσεις - Εν τοίποις

Φωτογραφίες:

Πάρθηκαν κατά την διάρκεια της επίσκεψης μας.

Επιπρόσθετες πληροφορίες πάρθηκαν από συζητήσεις με τους κατοίκους της περιοχής